

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมเนื้อหา รายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 กระบวนการและลักษณะการทำงานของช่างทำผม

2.2 ปัจจัยอันตรายจากการประกอบอาชีพช่างทำผม ผลกระทบต่อสุขภาพ และพฤติกรรม การป้องกันอันตราย ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านเคมี ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้าน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.3 มาตรฐานความปลอดภัยด้านการทำงานของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม

2.4 แนวคิด ทฤษฎีการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health belief model)

2.5 กรอบแนวคิดการศึกษา

2.1 กระบวนการและลักษณะการทำงานของช่างทำผม

โดยทั่วไปลักษณะการทำงานของช่างทำผม มีความคล้ายคลึงกัน ในการให้บริการลูกค้า (แสวง หมุกกลาง, 2557; มณฑา ไชยนวล, 2557) ที่เดินเข้ามาใช้บริการในร้าน ตั้งแต่ การออกแบบทรงผมให้เข้ากับบุคลิกภาพ หน้าตา ของแต่ละบุคคล และขั้นตอนการลงมือปฏิบัติต่างๆ เช่น สระ ซอย ตัด จัดทรง และ อื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องอยู่ในท่าทางการยืนปฏิบัติงาน ถึงร้อยละ 90 (ณัฐพร พรหมโชติ, 2548; มณฑา ไชยนวล, 2557) ในขั้นตอน การสระผมใช้เวลา 3 - 5 นาที มีการใช้น้ำยาสระผมและนวดผม บางครั้งก็สวมถุงมือ ส่วนการตัดผมใช้เวลาประมาณ 20 - 45 นาที ผู้ชาย จะใช้เวลาเร็วกว่าผู้หญิง มีการใช้กรรไกร หรือใบมีดตามความถนัดของช่าง หลังจากตัดแต่งทรงผมให้ เข้ากับบุคลิกภาพแล้วจึงสระผมอีกครั้งเพื่อกำจัดเศษผมออกจากหนังศีรษะ ขั้นตอนนี้ใช้เวลา 3 - 5 นาที จากนั้นขั้นตอนการเป่าผมให้ผมแห้งและเป็นรูปทรงตามที่ผู้รับบริการต้องการ และอาจมีการใช้ สเปรย์ น้ำยาจัดแต่งทรงผมใช้เวลา 20 - 45 นาที สำหรับการตัดผม ยืดผม และย้อมผม จำเป็นต้องใช้ น้ำยาที่มีส่วนผสมของสารเคมีต่างๆ โดยส่วนใหญ่ ใช้เวลา 4 - 5 ชั่วโมง โดยสามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 กระบวนการและลักษณะการทำงานของช่างทำผม

ลำดับ	ลักษณะงาน	เวลา	ปัจจัยเสี่ยง	รูปภาพ
1	สระผม	3-5 นาที	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเคมี ใช้น้ำยาสระผมและครีม นวดผมในการสระผม - ด้านการยศาสตร์ ต้องยืนปฏิบัติงาน เป็นเวลานาน ทำให้ปวดเมื่อย กล้ามเนื้อน่อง ขา เส้นเลือดขอด ปวดข้อมือ ที่ใช้ไคร์เป่าผมหลังสระ - ด้านกายภาพ ช่างทำผมใช้ไคร์เป่า ส่งเสียงดังมีผลต่อประสาทการได้ยิน - ด้านชีวภาพ ฟังก์ชันผม ที่ใช้อาจมี เชื้อรา 	
2	ยัดผม	4-5 ชั่วโมง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเคมี ใช้น้ำยายัดผม สูดดมเข้าไป ทำให้ระคายเคืองทางระบบทางเดินหายใจซึ่งใช้เวลานาน - ด้านการยศาสตร์ ช่างทำผมยืนปฏิบัติงานเป็นเวลานานทำให้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ขา เส้นเลือดขอด ปวดข้อมือ ที่ใช้ไคร์เป่าผมหลังสระ - ด้านกายภาพ ช่างทำผมใช้ไคร์เป่า ส่งเสียงดังมีผลต่อประสาทการได้ยิน - ด้านชีวภาพ ฟังก์ชันผม ไล่ ฟังก์ชันผม มีความชื้นทำให้เกิดเชื้อรา 	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ	ลักษณะงาน	เวลา	ปัจจัยเสี่ยง	รูปภาพ
3	ซ่อมผม	4-5 ชั่วโมง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเคมี ช่างทำผมใช้น้ำยายืดผมสุดคมเข้าไปทำให้เป็นภูมิแพ้ และระบบทางเดินหายใจ - ด้านการยศาสตร์ ช่างทำผมยืนปฏิบัติงานเป็นเวลานาน ทำให้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อ ขา เส้นเลือดขอด ปวดข้อมือ ที่ใช้ไคร้เป่าผมหลังสระ - ด้านกายภาพ ช่างทำผมใช้ไคร้เป่าส่งเสียงดังมีผลต่อประสาทการได้ยิน 	
4	ตัดผม	4-5 ชั่วโมง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเคมี ช่างทำผมใช้น้ำยายืดผมสุดคมเข้าไปทำให้เป็นภูมิแพ้ สารเคมี การระคายเคืองของระบบทางเดินหายใจ - ด้านการยศาสตร์ ช่างทำผมยืนปฏิบัติงานเป็นเวลานานทำให้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อมือ ที่ใช้ไคร้เป่าผมหลังสระ - ด้านกายภาพ ภายในร้านควรติดตั้งเครื่องดูดอากาศเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของสารเคมีและมีหลอดไฟส่องสว่างที่เพียงพอทำให้ระบบ 	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ	ลักษณะงาน	เวลา	ปัจจัยเสี่ยง	รูปภาพ
5	ตัด- ซอย	20- 45 นาที	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านชีวภาพ การใช้หวี แปรงผม ผ้าคลุมไหล่ ที่ไม่สะอาด อาจมีเชื้อรา และทำให้เกิดโรคติดต่อทางผิวหนัง - ด้านการยศาสตร์ ช่างทำผมยืนปฏิบัติงานเป็นเวลานานทำให้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อมือ ที่ใช้ไคร์เป่าผมหลังสระ 	

2.2 ปัจจัยอันตรายจากการอาชีพช่างทำผม ผลกระทบต่อสุขภาพและพฤติกรรมกำป้องกันอันตราย

ลักษณะและสภาพการทำงานทั่วไปของช่างทำผม โดยทั่วไปพบว่ามีความเสี่ยงอันตราย ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพช่างทำผม ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านเคมี ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยอันตรายจากการทำงานในด้านการสัมผัสสารเคมี (chemical hazards)

น้ำยาที่ใช้ทำผมมีส่วนผสมของสารเคมีต่างๆ เช่น โทลูอิน พี-เบนซีน แอลกอฮอล์ ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ และฟอร์มัลดีไฮด์ (James Dahlgren, Rhett Roback and Maria Dominguez et al., 2013) สารเคมีเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อร่างกายคือ ทำให้เกิดการระคายเคืองตา คอ โพรงจมูก และผิวหนัง (James Dahlgren, Rhett Roback and Maria Dominguez et.al., 2013) การสูดดมสเปรย์ในสถานที่ทำงานทำให้เกิดอาการทางระบบทางเดินหายใจ (Marie thi Dao Tran, Jesper Eberling and sine Skovbjerg et al., 2013)

อาการหวัดจากโรคภูมิแพ้ ไซนัส ถึงร้อยละ 71.7 (Aldo Pacheco Ferreira, 2013) และผลการศึกษาของ Hasan Syed Neyag et al., (2012) พบว่าผู้ประกอบการอาชีพช่างทำผมมีอาการทางระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอ หายใจหอบเหนื่อย หายใจมีเสียงดัง มีเสมหะ สูงกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไป และมีสมรรถภาพ การทำงานของปอดลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งยังทำให้เกิดผื่น ที่บริเวณฝ่ามือหลังมือ ข้อมือ แขน ศอก (Susan Hovmand Lysdal et al., 2011 สารเคมีที่พบในน้ำยาทำผมที่สำคัญมี 3 ชนิด คือ Sodium hydroxide Ammonium thioglycolate และ Guanidine hydroxide โดย Sodium

hydroxide จะมีความรุนแรงและเป็นอันตรายมากที่สุด เนื่องจาก มีความเป็นด่างแรงที่สุด มี pH 10-14 มีฤทธิ์กัด ถ้าใช้ไม่ระมัดระวังอาจก่อให้เกิดอาการ เจ็บแสบหนังศีรษะเส้นผมแห้งและแตก หากสูดดมเข้าไปอาจเกิดอาการระคายเคืองต่อทางเดินหายใจส่วนบน จาม ไอ ปวดคอก น้ำมูกไหล ปอดอักเสบอย่างรุนแรง เมื่อสัมผัสผิวหนังจะเกิดรอยไหม้ แผลพุพองได้ การกลืนหรือกินเข้าไปทำให้แสบไหม้ปาก คอ และกระเพาะอาหาร เลือดออกในกระเพาะอาหาร อาเจียน ท้องร่วง ทำให้ความดันเลือดลดต่ำลงและเสียชีวิต การสัมผัสถูกตา ทำให้เกิดการระคายเคืองรุนแรง เป็นแผลแสบไหม้ อาจทำให้มองไม่เห็นถึงขั้นตาบอด (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพ, 2553, พิสิกส์ราชมงค, 2557)

ส่วน Ammonium thioglycolate มีความเป็นด่างสูง และไม่สามารถใช้วิธีที่เรียกว่า Patch Test ซึ่งเป็นวิธีการทดสอบการแพ้ที่ผิวหนังก่อนการใช้สารได้ สารนี้ทำให้เกิดการระคายเคืองเป็นผื่นแพ้เมื่อสัมผัสผิวหนัง (contact dermatitis) ซึ่งมักเกิดเมื่อใช้ในปริมาณที่มีความเข้มข้นเกินขนาด หรือใช้เป็นเวลานานพอสมควร อาการแพ้ที่พบได้บ่อย ได้แก่ ผื่นคัน ผิวหนังอักเสบ แสบร้อน หากโดนตาทำให้เยื่อตาอักเสบ ตาบวม หากสูดดมทำให้ไอ จาม วิงเวียนศีรษะและหายใจไม่ออก(สำนักโรคจากการประกอบอาชีพ, 2553; พิสิกส์ราชมงค, 2557) สำหรับ Guanidine hydroxide (ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นสารผสมระหว่าง calcium hydroxide guanidine carbonate และ ammonium thioglycolate) มีค่า pH 9-9.5 เป็นสารเคมีที่พบ ในน้ำยาคัดผมอีกชนิดหนึ่ง สารเคมีชนิดนี้มีความรุนแรงและอันตรายต่อร่างกายน้อยกว่า Ammonium thioglycolate และ Sodium hydroxide จะพบ ผู้สัมผัสมีอาการระคายเคืองหนังศีรษะ ผื่นคัน และเกิดตุ่มใส ขึ้นได้ หรือหากมีการสูดดมเข้าไปอาจทำให้เกิดอาการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจส่วนบน จาม ไอ น้ำมูกไหล (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพ, 2553; พิสิกส์ราชมงค, 2557)

น้ำยาคัดผมเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการเปลี่ยนสีผม ประกอบด้วยการใช้น้ำยา 2 ขวดคือ ขวดที่ 1 ครีมสี เป็นของเหลวหรือครีม ซึ่งประกอบด้วยสีที่ใช้ในการเปลี่ยนสีผม ที่เรียกว่า สีออกซิเดชันหรือสีพารา และมีสารเคมีผสมอยู่ 3 ชนิด ได้แก่ พาราโทลูอินไดอะมีน (p-Toluenediamine, PTD) พาราฟีนีลีนไดอะมีน (p-Phenylenediamine, PPD) และแอมโมเนีย (Ammonia) โดยการเกิดพิษของพาราโทลูอินไดอะมีน ที่พบคืออาการแพ้ของผู้สัมผัสที่พบ ได้แก่ การระคายเคืองผิวหนังและตา (พิสิกส์ราชมงค, 2555) ส่วนพาราฟีนีลีนไดอะมีน (p-Phenylenediamine, PPD) มีการเกิดพิษที่พบ ได้แก่ หน้าและคอบวมผื่นแพ้จากการสัมผัส (contact dermatitis) ผื่นแดง ผิวหนังอักเสบ แสบร้อน หากกระเด็นโดนตาอาจทำให้เยื่อตาอักเสบ ตาบวม หากสูดดมทำให้ไอ จาม วิงเวียนและหายใจไม่ออก (พิสิกส์ราชมงค, 2557) และ Ammonia เป็นก๊าซที่ไม่มีสี และมีกลิ่นฉุนเฉพาะตัว อาการพิษที่เกิดขึ้นจากการสัมผัส สูดดม หรือเมื่อกระเด็นเข้าตา จะทำให้เกิดอาการระคายเคืองทั้งต่อผิวหนัง ระบบ

ทางเดินหายใจ และตา อาจมีน้ำตาน้ำมูกไหลและไอ (ฟิลิกส์ราชมงคล, 2557) ส่วนน้ำยาในขวดที่ 2 เป็นน้ำยาโกรก ประกอบด้วย 6% ของไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (Hydrogen peroxide) โดยสรุปความเป็นอันตรายและการเกิดพิษของน้ำยಾಯ้อมผม คือ อาการผื่นแพ้จากการสัมผัส (Contact Dermatitis) พบว่า สารเคมีหลายตัวในยಾಯ้อมผม อาจทำให้เกิดอาการผื่นคัน โดยเฉพาะ PPD ทำให้เกิดอาการแพ้ในผู้ยಾಯ้อมผมส่วนใหญ่ ลักษณะผื่นแพ้อาจเป็นผื่นแดง หรือตุ่มน้ำใสเล็กๆ คันมาก และจะขึ้นเฉพาะที่บริเวณที่สัมผัสถูกยಾಯ้อมผม ตุ่มน้ำใสอาจรวมกันจนเป็นตุ่มพองใหญ่ เมื่อแตกออกจะมีน้ำเหลืองไหล เมื่ออาการดีขึ้น ผิวหนังอาจแห้งแตกและเป็นขุย หรือหนาตัวขึ้น อาจมีสิบล้าง หรือเป็นรอยด่างขาวชั่วคราว (ฟิลิกส์ราชมงคล, 2557)

พฤติกรรมกำป้องกันอันตรายจากการทำงานในด้านการสัมผัสสารเคมี

จากการศึกษาสถานการณ์และพฤติกรรมกำป้องกันอันตราย พบว่า ผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม มีโอกาสได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย 3 ทาง (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2551) คือทางการสูดดมทางผิวหนัง จากการสัมผัส เช่น การสัมผัสผ่านทางผิวหนัง และทางตา เป็นต้น ทางทางหายใจ กรณีที่สารเคมีอยู่ในรูปของก๊าซ ไอระเหย เป็นต้น และทางการกิน ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ เช่น การรับประทานอาหาร ขณะทำงาน ในขณะที่มือเปื้อนสารเคมี เป็นต้น ซึ่งจากการสำรวจยังพบว่า ผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม มีพฤติกรรมความเสี่ยงต่ออันตราย เช่น ไม่ใส่ถุงมือ ไม่ใส่ผ้าปิดจมูก ไม่ใส่เสื้อกาวน์ (Aldo Pacheco Ferreira, 2013) ทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมี ทั้งการสัมผัสทางผิวหนัง และการสูดดมเข้าไป โดยเฉพาะในกิจกรรมการย้อมผม ชีดผม ที่มีใช้เวลาปฏิบัติงานนานสุดถึง 4-5 ชั่วโมง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม มีความรู้ด้านอาชีวอนามัยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 52.94 โดยมีรายละเอียดคือการใช้ผลิตภัณฑ์ น้ำยาดัดผม น้ำยายืดผม ที่ไม่ได้มาตรฐาน และการมีพื้นที่หรือช่องหน้าต่างระบายอากาศที่ไม่เหมาะสม (จิตนรินทร์ วงละคร, 2556) การกำป้องกันอันตรายจากการทำงานด้านการรับสัมผัสสารเคมีที่เหมาะสมคือการใช้ผ้าปิดจมูกและปาก สวมใส่เสื้อคลุม การล้างมือหลังการสัมผัสสารเคมีทุกครั้ง การจัดให้มีระบบการถ่ายเทอากาศหน้าต่าง ประตูช่องลมอื่นๆ ที่เปิดให้อากาศผ่านเข้าและออก ต้องมากกว่า 1 ใน 10 ของพื้นที่ห้อง (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2551) ใช้เครื่องดูดอากาศที่เหมาะสม และที่สำคัญ และผู้ประกอบกิจการร้านทำผม จะต้องการผ่านการอบรมสุขภาพสถานบริการเสริมสวย แต่งผม (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2551)

2.2.2 ปัจจัยอันตรายจากการทำงานในด้านชีวภาพ (biological hazards)

การใช้วัสดุอุปกรณ์ ประกอบการทำงาน เช่น กรรไกรตัดผม หวี แปรงผม ไข่มัด ตะไบขัด เล็บ ผ้าเช็ดผมและผ้าคลุมไหล่ ถ้าหากขาดความระมัดระวังในการจัดเก็บและรักษาความสะอาดแล้ว ก็

อาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้ให้และผู้รับบริการได้ โดยเฉพาะ โรคติดต่อทางผิวหนัง เช่น เชื้อราผิวหนัง เชื้อราในหวี หรือ แผลงผม ก็มีเชื้อราอยู่จำนวนมากเพราะไม่ได้ล้างทำความสะอาด และฆ่าเชื้อ ใช้กับ ผู้รับบริการหลายคน จากการสำรวจพบว่า ในหวี และ แปรง มีเชื้อราอยู่ถึงร้อยละ 27.34 (สำนักอนามัย สิ่งแวดล้อม, 2551; วิกรม เดชหนู, 2543) โรคจากพวกปรสิตที่พบมาก ได้แก่ พวกเหา หรือ ไข่ของเหา ที่ติดอยู่ที่เส้นผมติดมากับหวี นอกจากนี้ โรคที่ติดต่อทางเลือด ก็อาจเป็นความเสี่ยงได้หากเกิดอุบัติเหตุ จากใบมีดบาด เช่น มีดโกน คีมตัดเล็บ และของมีคมต่างๆ ที่ใช้ในร้านเสริมสวย ที่ใช้กับ ผู้ติดเชื้อ เช่น โรคไวรัสตับอักเสบ บี และซี โรคเอดส์ (สำนักอนามัย สิ่งแวดล้อม, 2551)

พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการทำงานในด้านชีวภาพ

แนวทางการป้องกันอันตรายด้านนี้คือ การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือให้เป็นระเบียบ มีที่ทิ้งใบมีดโกนที่ใช้แล้ว มีฝาปิดในภาชนะที่ทรงทนไม่ทิ่มทะลุ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก พร้อมทั้งติด ข้อความ “ขยะมูลฝอยอันตราย หรือ ของมีคมที่ใช้แล้ว” (สำนักอนามัย สิ่งแวดล้อม กรมอนามัย, 2551) และป้องกัน โรคจากไวรัส โดยการใส่หน้ากากและปาก สวมใส่เสื้อกาวน์ มีระบบการถ่ายเทอากาศ หน้าต่าง ประตูของลมอื่นๆ ที่เปิดให้อากาศผ่านเข้าและออก ช่องมากกว่า 1 ใน 10 ของพื้นที่ห้อง การ ล้างมือหลังการสัมผัสสารเคมีทุกครั้ง โดยมีอ่างล้างมือหน้าห้องน้ำ ไม่ใช่ร่วมกับอ่างสระผม (สำนัก อนามัย สิ่งแวดล้อม, 2551)

2.2.3 ปัจจัยอันตรายจากการทำงานในด้านกายภาพ (physical hazards)

เสียงดังที่เกิดจากการใช้ไคร์เป่าผม ที่มีความดังเกิน 90 เดซิเบลเอ มีผลต่อประสาทการรับ การได้ยิน และแสงสว่างที่มีความเข้มข้นของแสงน้อยกว่า 200 ลักซ์ และมีแสงที่เป็นอันตรายต่อ สายตาต่อการทำงาน อาจทำให้ระคายเคืองตาและกล้ามเนื้อตาอ่อนล้า (สำนักอนามัย สิ่งแวดล้อม, 2551) การติดตั้งหลอดไฟในลักษณะที่ทำให้แสงตรงหรือสะท้อนเข้าตา ทำให้กล้ามเนื้อตา เกิดอาการ ล้า และรบกวนการทำงาน (Sadhra, 1999) และการระบายอากาศ หน้าต่างถ้ามีการติดตั้งที่ไม่ถูก สุขลักษณะ ก็ส่งผลกระทบต่อสารเคมีที่ฟุ้ง กระจาย และเศษผมขนาดเล็ก ที่สามารถส่งผลกระทบต่อ ระบบทางเดินหายใจได้

พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการทำงานในด้านกายภาพ

ด้านการระบายอากาศ ในสถานบริการทำผม มีความสำคัญอย่างมาก เพราะในการออกแบบ ทรงผม มักมีการใช้น้ำยา สเปรย์ สารเคมี หลายชนิด หากระบบการระบายอากาศไม่ดีและไม่มี ประสิทธิภาพ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ให้บริการ และผู้มารับบริการได้ ดังนั้น จึงมี แนวทางในการป้องกันคือ ต้องมีช่องระบายอากาศหรือหน้าต่างในที่ทำงาน ไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของ พื้นที่ห้อง และบริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานต้องไม่มีละอองสเปรย์ ฟุ้งกระจาย เพราะอาจทำให้เกิดอาการ

ระคายเคืองต่อตา และผิวหนัง รวมถึงเกิดปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจด้วย (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2551) ด้านแสงสว่างขณะทำงาน เนื่องจากการทำเสริมสวย แต่งผมเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดและ ประณีตอย่างมาก ดังนั้นแสงสว่างที่ใช้ในสถานที่ให้บริการต้องเพียงพอ โดยมีแนวทางในการป้องกัน คือ การจัดแสงสว่างที่เหมาะสมนั้นไม่ควรจ้าเกินไป แสงสว่างที่จ้าเกินไปเป็นสาเหตุให้เกิดความ ระคายเคืองต่อประสาทจอตา ไม่ควรให้มีแสงกระพริบหรือ แสงสะท้อนขณะทำงาน ลักษณะไฟ หน้าที่ทำงาน ควรใช้หลอดไฟที่ให้แสงสีขาวนวลไม่ควรใช้หลอดไฟที่ให้แสงที่มีสีเพราะจะทำให้ ปวดกล้ามเนื้อตา ปวดศีรษะ และอาจเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ และควรมีการตรวจ ด้วยเครื่องวัดแสงจาก บุคลากรด้านอาชีวอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่ควรน้อยกว่า 200 ลักซ์ ไม่ควรติดหลอดไฟต่ำจนเกินไป จนเป็นสาเหตุให้เกิดตาพร่า และแสบตา (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2551)

การป้องกันอันตรายจากเสียงดังที่เกิดจากการใช้ไคร้เป่าผม ไม่ควรมีความดังเกิน 90 เดซิเบล เอ เพราะจะส่งผลกระทบต่อประสาทการรับรู้การได้ยิน จึงควรมีการตรวจวัดเสียงจากบุคลากร ทางด้านอาชีว อนามัยสิ่งแวดล้อม หากมีเสียงดังเกินมาตรฐาน ควรใช้เครื่องปิดหูหรืออุปกรณ์ป้องกัน (Ear plug) สวมใส่ขณะทำงาน และผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม จะต้องการผ่านการอบรมสุขภาพิบาลสถานบริการ เสริมสวย แต่งผม (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2551)

2.2.4 ปัจจัยอันตรายจากการทำงานในด้านการยศาสตร์ (Ergonomics)

ในการศึกษาลักษณะทางท่าการทำงานของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม พบว่า โดยส่วนใหญ่ จะยื่นปฏิบัติงาน ร้อยละ 90 (ณัฐพร พรหมโชติ, 2548) ส่งผลทำให้เกิดเส้นเลือดขาด มีอาการปวดขา ปวดข้อเท้า อีกทั้งการหยิบจับอุปกรณ์ต่างๆ เช่น การใช้ไคร้เป่าผมและเครื่องหนีบผม ที่มีน้ำหนักมาก ซึ่งใช้เวลาในการให้บริการแก่ลูกค้าเป็นเวลานานและทำซ้ำๆ เหมือนเดิมติดต่อกันทุกวัน โดยเฉพาะ การยืดผม ที่ใช้เวลานาน ประมาณ 4 - 5 ชั่วโมงต่อคน จึงส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม มีอาการ ปวดบริเวณข้อมือ (Hsieh-chingchen, cha-Mei chang and Yung-Ping Liu et al., 2009) ซึ่งปัญหาต่อ สุขภาพที่เกิดขึ้นจากการทำงานในท่าทางไม่เหมาะสม เป็นสาเหตุให้เกิดความล้าและอาการเจ็บป่วย เฉพาะที่และหากต้องทำงานโดยท่าทางซ้ำๆทุกวัน เป็นระยะเวลาอันอาจเกิดอาการเจ็บปวดถาวรและ ความเสื่อมของกล้ามเนื้อรวมทั้งข้อต่อ เอ็น และเนื้อเยื่ออื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง โดยเรียกอาการความ ผิดปกตินี้ว่า ความผิดปกติของกล้ามเนื้อและกระดูกโครงร่าง (Musculoskeletal disorders, MSDs) (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2551)

พฤติกรรมป้องกันการป้องกันอันตรายจากการทำงานในด้านการยศาสตร์

แนวทางการจัดทำทางกายและการทำงานที่เหมาะสมตามลักษณะงาน ควรพิจารณาให้ ระดับความสูงหน้างาน (ระดับที่มีมือกำลังทำงานอยู่) อยู่ระดับข้อศอก โดยที่ระดับข้อศอกหมายถึง

ระดับจากพื้นถึงข้อศอกขณะที่ข้อศอกแนบลำตัวและแขนส่วนล่างทำมุม 90 องศา กับแขนส่วนบน ถ้างานนั้นอยู่ในระดับสูงเกินไป จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานต้องยกไหล่ทำงานตลอดเวลา เป็นสาเหตุของอาการปวดบริเวณคอและไหล่ ในทางตรงกันข้าม หากระดับของงานที่ทำอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไป จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องก้มหลังทำงานอันเป็นสาเหตุของอาการปวดหลัง ดังนั้น ความสูงของเก้าอี้ของผู้มารับบริการควรมีความสูงที่เหมาะสมกับรูปร่างผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม ระดับความสูงของหน้างานอาจจะแตกต่างกันไปตามลักษณะงานที่ทำ หากเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนประกอบ เช่น การต่อผม ซอยผม ระดับความสูงของหน้างานจะต้องสูงขึ้นกว่าระดับข้อศอก เพื่อสะดวกต่อการมองเห็นและไม่ต้องโน้มตัวหรือก้มคู้ชันงานไถ่ๆ ส่วนการจัดวางเครื่องมือ และวัสดุอื่นๆบนโต๊ะทำงานตามความถนัดในการทำงาน หากเป็นสิ่งที่ต้องหยิบใช้บ่อยๆ ควรจัดให้อยู่ในพื้นที่ที่อยู่ในรัศมีครึ่งวงกลม ซึ่งมีข้อศอกเป็นจุดหมุนทั้งข้างซ้ายและขวา (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2551)

สำหรับผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม ที่ต้องยืนทำงานเป็นระยะเวลานานบนพื้นแข็ง เช่น พื้นคอนกรีต ควรใช้แผ่นยางหรือพรมรองพื้นที่มีความนุ่ม สวมใส่รองเท้าที่มีความนุ่มและหนาพอประมาณ เพื่อบรรเทาอาการเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อและบริเวณเท้าได้ ควรเลือกใช้อุปกรณ์เช่น ไม้รีเป่าผม เครื่องหนีบผม ไม่ควรมีน้ำหนักมากจนเกินไป ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม และได้รับการรับรองมาตรฐานทางอุตสาหกรรม ถ้าขนาดของอุปกรณ์ไม่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม ทำให้ปวดบริเวณกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อมือได้ ที่สำคัญผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม จะต้องการผ่านการอบรมสุขภาพิบาลสถานบริการเสริมสวย แต่งผม (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2551)

2.2.5 ปัจจัยอันตรายในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เนื่องจากโดยส่วนใหญ่ผู้ที่ประกอบอาชีพช่างทำผม จะเป็นผู้หญิงที่เป็นเจ้าของร้าน ร้อยละ 91.20 มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี (จิตนรินทร์ วงละคร, 2556) และหรือมีลูกจ้างเป็นหญิงที่ดึงดูดความสนใจต่อเพศตรงข้าม ซึ่งอาจทำให้มีภัยอันตรายถึงเสียชีวิตและทรัพย์สินจากการถูกลักขโมย ทรัพย์สินการถูกข่มขืนและ การถูกฆาตกรรม (ผู้จัดการออนไลน์ 30 พ.ย. 2550, ไทยรัฐออนไลน์ 24 มี.ค.2556, CINNtv3 17 ม.ค.2556) ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีทั้งน้ำ เครื่องใช้ไฟฟ้าไม่มีอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าช็อต หรือ ไฟฟ้าดูด (ฉันทพร พรหมโชติ, 2548)

พฤติกรรมป้องกันการอันตรายในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การป้องกันด้านความปลอดภัย ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัยและการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินแล้วผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม จึงควรมีความตระหนักและใส่ใจทางด้านความปลอดภัยที่อยู่

รอบๆ ตัวด้วย เช่นการแต่งกายไม่ควรนุ่งสั้น ไม่โป้ ควรแต่งกายให้รัดกุม ไม่ล่อแหลม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2555) เพื่อป้องกันการถูกระงับทำชำเราทางด้านร่างกาย การสังเกตสิ่งรอบด้าน ควรมีการบริหารจัดการด้านระบบความปลอดภัย เช่น ติดกล้องวงจรปิด ไม่เปิดร้านดึกจนเกินไป อาจเสี่ยงต่อการปล้นจี้ มีแสงไฟฟ้าที่สว่างบริเวณหน้าร้าน ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าควรมีระบบการป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า มีการต่อสายลงดิน และมีเครื่องปลดวงจรอัตโนมัติ มีการตรวจสอบสายไฟหลังใช้ถอดปลั๊กทุกครั้ง ตรวจสอบสายไฟอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ฉนวนของไฟฟ้าต้องไม่มีรอยไหม้หรือชำรุด ปลั๊กเสียบไม่ควรแตกร้าว (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2551)

2.3 มาตรฐานความปลอดภัยด้านการทำงานของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม

สถานบริการทำผม มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานด้านสาธารณสุข เนื่องจากสถานบริการทำผม ที่ประชาชนเข้าไปใช้บริการนั้น อาจเป็นแหล่งของการแพร่เชื้อโรคติดต่อ และการกระจายไปสู่บุคคลอื่นได้ (Robert (1998) และตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้ระบุว่ากิจการสถานบริการทำผม เป็นกิจการหนึ่งที่ตั้งอยู่ในประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานเพื่อควบคุม ดูแลสถานประกอบการดังกล่าวให้ถูกสุขลักษณะตามหลักการสุขาภิบาล ซึ่งมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ ซึ่งประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนี้

2.3.1 มาตรฐานความปลอดภัยด้านกายภาพ

สภาพอาคาร

จัดสภาพในสถานบริการทำผม ให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย พื้น ผนัง เพดาน ทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบ ทำความสะอาดง่าย สภาพดี ไม่ชำรุด เช่น พื้นคอนกรีต หินขัด หินอ่อน กระเบื้องเคลือบ กระเบื้องยาง พื้นไม้ปาร์เก้ นอกจากนี้ สถานบริการทำผม ต้องแยกเป็นสัดส่วน โดยเฉพาะต้องไม่มีการประกอบกิจการ ทำ ประมง ประกอบ สะสมอาหาร หรือการประกอบกิจการใดๆ ที่มีเสียง กลิ่น คว้น ฝุ่นละออง รวมทั้งกิจการที่เป็นที่น่ารังเกียจอื่น ๆ อยู่ด้วย

แสงสว่าง

1. การติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่มีแสงสว่างไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์ หรือสามารถอ่านหนังสือได้อย่างชัดเจนไม่ควรให้แสงจ้าเกินไปจนเป็นเหตุให้ระคายเคืองต่อประสาทตา
2. ไม่ติดตั้งแสงกระพริบหรือแสงสะท้อนที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองตา

3. ไม่ควรคิดหลอดไฟต่ำเกินไป หลอดไฟที่ติดกับผนังห้องเหนือกระจกด้านหน้าของโต๊ะ
แต่งผม ควรใช้หลอดนีออนหรือไฟสีขาว

4. ปรับที่ทำงานให้รับแสงจากธรรมชาติได้อย่างเพียงพอ เช่น ควรตัดกิ่งไม้หน้ากระจกหรือ
หน้าต่าง

เสียง

- ไม่ใช่ใคร่เป่าผมที่มีเสียงดังเกิน 90 เดซิเบลเอ

การระบายอากาศ

1. การระบายอากาศที่ดี ไม่ร้อนอบอ้าวหรืออับชื้น มีช่องระบายอากาศหรือหน้าต่าง ไม่น้อย
กว่า 1 ใน 10 ของพื้นที่ห้อง
2. การจัดห้องที่มีเครื่องปรับอากาศให้ได้ประสิทธิภาพ ต้องพอดีกับขนาดของห้องและมี
พัดลมดูดอากาศ

น้ำดื่ม น้ำใช้

1. จัดหาน้ำดื่มที่มีไว้บริการลูกค้าและช่างทำผมในร้านต้องเป็นน้ำสะอาดผ่านการปรับปรุง
คุณภาพน้ำแล้วถ้าเป็นน้ำดื่มบรรจุขวดต้องมีเครื่องหมาย อย.
2. น้ำที่ใช้ควรเป็นน้ำสะอาดและมีปริมาณเพียงพอ เช่น น้ำประปา หรือน้ำบาดาล หรือน้ำ
บ่อ จากบ่อที่ถูกหลักสุขาภิบาล

การเก็บรวบรวมขยะ

การเก็บรวบรวมเศษผมและมูลฝอยสำหรับบริการทำผม มีความสำคัญมากเพราะเศษผม มีความ
เบาและปลิวได้ง่าย เก็บรวบรวมไว้ในถังที่มีดัด แต่ถ้าไม่มีเครื่องดูดฝุ่นให้รวบรวมไว้ในถังรองรับมูล
ฝอยที่มีคุณภาพดี มีฝาปิด ทำด้วยวัสดุที่แข็งแรง ไม่รั่วซึม ทำความสะอาดง่าย จัดให้มีถังรองรับมูล
ฝอยอันตราย เช่น ไขมีดโกนใช้แล้ว กระป๋องสเปรย์ เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลต่อไป

ห้องส้วม อ่างล้างมือ

ควรจัดให้มีจำนวนเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ อยู่ในสภาพดี ไม่ชำรุด ทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาด
ง่าย แข็งแรง ทนทาน มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่น มีช่องระบายอากาศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของ
พื้นที่ห้องหรือมีพัดลมระบายอากาศและมีน้ำใช้เพียงพอ กรณีแยกเพศต้องมีสัญลักษณ์ชัดเจน มี
จำนวนส้วม ตามเกณฑ์ คือ ส้วมหญิง 1 ที่/เก้าอี้ตัดผม 10 ตัว ส้วมชาย 1 ที่/เก้าอี้ตัดผม 10 ตัว ที่
ปัสสาวะชาย 1 ที่/เก้าอี้ตัดผม 10 ตัว

อ่างล้างมือ

มีความสะอาด อยู่ในสภาพดี ทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย แข็งแรงทนทาน ควรตั้งอยู่หน้าห้องน้ำ มีสบู่และน้ำใช้เพียงพอ

อ่างระดม เตียงระดม

1. มีการแยกสถานบริการทำผมสตรีและระดมให้เป็นสัดส่วน
2. จัดทำอ่างระดมให้อยู่ในสภาพดี ทำด้วยวัสดุคงทน เช่น วัสดุเคลือบสแตนเลส พลาสติก แข็งต้องสะอาด ไม่มีคราบสกปรก ทำความสะอาดหลังเสร็จงานทุกครั้ง
3. ใช้เตียงระดมสะอาด สภาพดี แข็งแรง เบาะนอนไม่ชะรุค ไม่มีกลิ่นเหม็นอับ
4. มีผ้าयरรองคอในขณะที่สวมระดมต้องทำความสะอาดหลังจากเสร็จจากการให้บริการในแต่ละวัน และตากแดดให้แห้งเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกลิ่นเหม็นอับขึ้น

การจัดระเบียบภายในสถานประกอบการ

สถานบริการทำผม ที่สะอาดเรียบร้อย ทำให้เกิดภูมิทัศน์ที่สวยงาม สบายตา ซึ่งผู้มารับบริการมอบความไว้วางใจที่จะมาใช้บริการทำผม นอกจากนี้ความสะอาด สุภาพ ของช่างทำผม ผู้ให้บริการ และ การใช้เครื่องมือใช้ที่สะอาดเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจผู้มาใช้บริการ ฉะนั้น ควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสถานบริการ ดังนี้

1. จัดสถานที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสัดส่วน ไม่กีดขวางทางเข้าออกของผู้มารับบริการ
2. ต้องดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ แต่ควรทำความสะอาดในขณะที่ไม่มีผู้มารับบริการ
3. จัดบริเวณที่นั่งสำหรับผู้มารับบริการ มีการต้อนรับที่ดี ตลอดจนนิตยสารสำหรับอ่านในระหว่างรอรับบริการ

การจัดเวชภัณฑ์และยาสามัญประจำบ้าน

สถานบริการทำผม ต้องจัดหาเวชภัณฑ์ และมีเครื่องมือปฐมพยาบาลเบื้องต้น ดังนี้

1. ยาบรรเทาปวดต่างๆ เช่น ยาธาตุน้ำร้อน ยาแก้ปวดแสบแสบ เล็กๆ น้อยๆ
2. ยาทาแผลและอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำแผล เช่น เอทิลแอลกอฮอล์ 70% ทิงเจอร์ไอโอดีน ยาใส่แผล พลาสเตอร์ปิดแผล สำลี ผ้าพันแผล เป็นต้น
3. ยาอื่นที่จำเป็น เช่น น้ำมันระกำ แอมโมเนีย น้ำยาล้างตา เป็นต้น สำหรับยาอื่นๆ อาจจัดหาเพิ่มขึ้นได้อีกเท่าที่จำเป็น และในเวลาที่เกิดอุบัติเหตุขึ้น

2.3.2 มาตรฐานความปลอดภัยด้านเคมี

1. การทำงานด้านป้องกันสารเคมีที่เหมาะสมคือการใช้ผ้าปิดจมูกและปาก สวมใส่เสื้อคลุม การสวมถุงมือ การล้างมือหลังการสัมผัสสารเคมีทุกครั้ง การล้างมือด้วยสบู่ที่ฆ่าเชื้อได้ ใช้อุปกรณ์ป้องกัน เช่น แว่นตาในขณะที่ใช้สารเคมีที่รุนแรง
2. การจัดให้มีระบบการถ่ายเทอากาศ หน้าต่าง ประตูช่องลมอื่นๆ ที่เปิดให้อากาศผ่านเข้าและออก ต้องมากกว่า 1 ใน 10 ของพื้นที่ห้อง ใช้เครื่องดูดอากาศที่เหมาะสม
3. อ่านฉลาก ส่วนผสมในวัสดุที่ใช้ในสารเคมีทุกครั้ง หลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านเคมีควรปิดฝาทันที เก็บให้ห่างจากอาหารที่รับประทาน
4. การทิ้งวัสดุที่ใส่สารเคมีที่ใช้แล้ว ควรทิ้งให้ถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาลของเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล
5. สังเกตอาการว่ามีอาการแพ้สารเคมีหรือไม่ ถ้าพบอาการผิดปกติควรปรึกษาแพทย์ทันที
6. ควรมีการประเมินความเสี่ยงด้านการทำงาน โดยเฉพาะหญิงมีครรภ์จำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังอย่างสูง
7. มีการปิดบาดแผล ก่อนการสัมผัสสารเคมี เช่น ใช้พลาสติกกันน้ำ หรือใส่ถุงมือทุกครั้ง

2.3.3 มาตรฐานความปลอดภัยด้านชีวภาพ

เครื่องใช้ประเภทผ้า

1. มีเสื้อคลุมช่างผู้ให้บริการทำผม ที่สะอาด เป็นเสื้อมีแขน สีขาว หรือสีอ่อน มี 2 ชุด/ช่าง 1 คน ใช้สำหรับช่างแต่ละคน ไม่ปะปนกัน ทั้งนี้ต้องซัก ทำความสะอาดทุกครั้งภายหลังจากการใช้งานในแต่ละครั้ง
2. มีผ้าปิดปากปิดจมูกสำหรับช่าง เป็นผ้าสีขาว มี 2 ชุด/ช่าง 1 คน ใช้สำหรับช่างแต่ละคน ไม่ปะปนกัน ทั้งนี้ต้องซัก ทำความสะอาดทุกครั้งภายหลังจากการใช้งานในแต่ละวัน
3. การดูแลระบบระบายอากาศ การใช้เครื่องปรับอากาศ ควรมีการดูแลอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดการแพร่เชื้อโรค
4. มีผ้าคลุมตัวลูกค้ายที่สะอาด ควรเป็นผ้าสีขาวหรือสีอ่อน มี 2 ชุด/เก้าอี้ตัดผม 1 ที่ มีการซักและตากแห้งทุกวัน เก็บในที่มิดชิดเป็นสัดส่วน จัดเป็นระเบียบ
5. มีผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า และผ้าเช็ดผม สำหรับลูกค้ายที่สะอาด มีจำนวนเพียงพอ สำหรับผู้รับบริการ เป็นผ้าขนหนูสีขาวหรือสีอ่อน ใช้ครั้งเดียวต่อผู้มารับบริการ 1 คน ผ้าเช็ดผมที่ใช้แล้วต้องมีตะกร้าใส่ไว้โดยเฉพาะ ไม่ควรพาดไว้ตามโต๊ะ เก้าอี้ เพราะอาจเป็นการแพร่เชื้อโรคได้ และสิ่งที่สำคัญคือ ต้องซักทำความสะอาด หรือแช่น้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกวันหลังจากให้บริการเมื่อทำความสะอาดและ

ผึ่งให้แห้งแล้ว ต้องทำการเก็บในที่สะอาด มิดชิด เป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งสกปรก ฝุ่นละออง ต่าง ๆ ปนเปื้อนผ้าที่สะอาด

6. ผ้าพลาสติกสำหรับคลุมไหล่ตัดผม ย้อมผม ตัดผม ต้องทำความสะอาดและผึ่งให้แห้ง เมื่อเสร็จงานในแต่ละวัน

7. ผ้ายางคลุมไหล่ในขณะที่สระผมต้องทำความสะอาดและผึ่งให้แห้ง ไม่มีกลิ่นอับชื้น เมื่อเสร็จงานในแต่ละวันและมืออย่างน้อย 2 ชุด/ 1 ที่สระผม

2.3.4 มาตรฐานความปลอดภัยด้านการยศาศาสตร์

1. การจัดทำทางการยื่นและการทำงานที่เหมาะสมตามลักษณะงาน ควรพิจารณาให้ระดับความสูงหน้างาน (ระดับที่มีมือกำลังทำงานอยู่) อยู่ระดับข้อศอก โดยที่ระดับข้อศอกหมายถึง ระดับจากพื้นถึงข้อศอกขณะที่ยืนข้อศอกแนบลำตัวและแขนส่วนล่างทำมุม 90 องศากับแขนส่วนบน ถ้างานนั้นอยู่ในระดับสูงเกินไป จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานต้องยกไหล่ทำงานตลอดเวลา เป็นสาเหตุของอาการปวดบริเวณคอและไหล่ หากระดับของงานที่ทำอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไป จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องก้มหลังทำงานอันเป็นสาเหตุของอาการปวดหลัง

2. ความสูงของเก้าอี้ของผู้มารับบริการควรมีความสูงที่เหมาะสมกับรูปร่างผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม ระดับความสูงของหน้างานอาจจะแตกต่างกันไปตามลักษณะงานที่ทำ หากเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนประกอบ เช่นการต่อผม ซอยผม ระดับความสูงของหน้างานจะต้องสูงขึ้นกว่าระดับข้อศอก เพื่อสะดวกต่อการมองเห็นและไม่ต้องโน้มตัวหรือก้มดูชิ้นงานใกล้ๆ

3. การจัดวางเครื่องมือ และวัสดุอื่นๆบนโต๊ะทำงานตามความถี่ของการทำงาน หากเป็นสิ่งที่ต้องหยิบใช้บ่อยๆ ควรจัดให้อยู่ในพื้นที่ที่อยู่ในรัศมีครึ่งวงกลม ซึ่งมีข้อศอกเป็นจุดหมุนทั้งข้างซ้ายและขวา สำหรับของที่หยิบใช้ไม่บ่อยให้จัดวางระยะไกลออกไปได้ แต่ไม่ควรเกิน 61-66 เซนติเมตรจากร่างกาย

4. ลักษณะการยื่นทำงานเป็นระยะเวลาบนพื้นแข็ง เช่น พื้นคอนกรีต ควรใช้แผ่นยางหรือพรมรองพื้น ที่มีความนุ่ม สวมใส่รองเท้านุ่มและหนาพอประมาณ เพื่อบรรเทาอาการเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อและบริเวณเท้าได้

5. เลือกใช้อุปกรณ์เช่น ไคร์เป่าผม เครื่องหนีบผม ไม่ควรมีน้ำหนักมากจนเกินไป ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม และได้รับการรับรองมาตรฐานทางอุตสาหกรรม ถ้าขนาดของอุปกรณ์ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม ทำให้ปวดบริเวณกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อมือได้

2.3.5 มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1. จัดเก็บและมีการทิ้งใบมีดโกน ที่ใช้ในการชอยผมหรือโกนหนวด ต้องใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งและมีวิธีการกำจัด ที่ถูกวิธีโดยรวมในภาชนะและติดป้ายอันตรายมีดโกนใช้แล้ว หรือห่อกระดาษให้มิดชิด แล้วนำไปทิ้งในถังขยะรองรับมูลฝอยอันตราย พร้อมติดข้อความอันตรายมีดโกนใช้แล้ว และรวบรวมส่งเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อไป

2. ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้ามีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน เช่น เครื่องอบผม ไดรเป่าผม ปัดตะเลี่ยน ฯลฯ ต้องมีสภาพดี จัดเก็บเป็นระเบียบ ไม่ให้พันกับอุปกรณ์อื่น สายไฟเป็นฉนวน 2 ชั้น มีการตรวจสอบสายไฟ ปลั๊ก ไฟเป็นประจำ และให้ห่างจากพื้นที่เปียกชื้น อย่าใช้มือแตะอุปกรณ์ที่เปียกชื้น

3. มีการเก็บน้ำยาสารเคมีทุกชนิดที่ไวไฟเก็บให้เป็นระเบียบ และไม่ควรรสูบบุหรี่ในร้านทำผม

4. มีถังดับเพลิงเพื่อป้องกันอัคคีภัยในสถานที่อาคารประกอบกิจการ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตัวของช่างทำผมในด้านอื่นๆ

1. ช่างทำผมและผู้ช่วยช่างในสถานบริการทำผม ต้องตรวจสอบสุขภาพอนามัยประจำปีทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีใบรับรองแพทย์

2. ช่างทำผมและผู้ช่วยช่าง ต้องมีสุขภาพอนามัยดีในขณะที่ปฏิบัติงาน ถ้าเป็นโรคติดต่อห้ามปฏิบัติงานจนกว่าจะได้รับการรักษาเป็นปกติ

3. ในขณะที่ให้บริการลูกค้าต้องสวมเสื้อกาวน์ และใช้ผ้าปิดจมูกทุกครั้ง เพื่อป้องกันเศษผมติดเสื้อผ้า และป้องกันการปนเปื้อนจากตัวช่างไปสู่ผู้รับบริการ

4. ช่างทำผมและผู้ช่วยช่าง ต้องล้างมือทุกครั้งภายหลังทำผม ก่อนที่จะให้บริการลูกค้ารายต่อไป ทั้งนี้เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากบุคคลหนึ่งสู่บุคคลอื่น นอกจากนี้ต้องล้างมือทุกครั้งหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วม

5. เจ้าของสถานบริการทำผมหรือช่าง ต้องได้รับการอบรมสุขาภิบาลสถานบริการเสริมสวย ทำผมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2.4 แนวคิด ทฤษฎีการรับรู้ ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health belief model)

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health belief model) เป็นแบบแผนหรือรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมา จากทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาสังคมเพื่อใช้อธิบายการตัดสินใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ โดยบุคคลนั้นจะต้องมีการรับรู้ความเชื่อว่า 1) เขามีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค 2) อย่างน้อยที่สุดโรคนั้น จะต้องมีความรุนแรงต่อชีวิตเขาพอสมควร 3) การปฏิบัติดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงจากการเป็นโรค จะก่อให้เกิดผลดีแก่เขาโดยการช่วยลดโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคหรือช่วยลดความรุนแรงของโรค ถ้าเกิดป่วยเป็นโรคนั้นๆ และ 4) การปฏิบัติดังกล่าวไม่ควรจะมีอุปสรรคทางด้านจิตวิทยาที่มี

อิทธิพล ต่อการปฏิบัติของเขาเช่น ค่าใช้จ่ายเวลาความไม่สะดวก ความกลัวความอึดอัด ความอับอาย เป็นต้น (Rosenstock, 1974 อ้างถึงใน กฤตธีรา เครื่องนันทา, 2548) ซึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค (Perceived Susceptibility) หมายถึง ความเชื่อของบุคคล ที่มีผลโดยตรง ต่อการปฏิบัติตามคำแนะนำด้านสุขภาพ ทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย แต่บุคคล จะมีความเชื่อในระดับที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงหลีกเลี่ยงต่อการเป็นโรคด้วยการปฏิบัติตาม เพื่อป้องกันและรักษาสุขภาพที่แตกต่างกัน จึงเป็นความเชื่อของบุคคลต่อความถูกต้องของการวินิจฉัยโรคของแพทย์การคาดคะเน ถึงโอกาสของการเกิดโรคซ้ำหรือการง่ายที่จะป่วยเป็น โรคต่างๆ การวิจัยหลายเรื่องที่ทำให้การสนับสนุนความเชื่อต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็น โรคว่ามีความสัมพันธ์ ในทางบวกกับพฤติกรรม การปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เช่นเมื่อบุคคลป่วยเป็น โรคใดโรคหนึ่งความรู้สึก หรือมีบุคคลในครอบครัวใกล้ชิดมีอาการเจ็บป่วย บุคคลนั้นก็เชื่อหรือรับรู้ว่าจะตนเอง จะมีโอกาสป่วยเป็น โรคนั้นๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกัน โรคหรือความเจ็บป่วย เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเอง เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการใช้หน้ากากป้องกันฝุ่นของพนักงาน โรงงานชลประทานซีเมนต์ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 180 คน ของวรเดช ช้างแก้ว (2539) พบว่าพนักงานร้อยละ 88.3 มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงอันตราย จากฝุ่นในระดับที่สูงและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้หน้ากากป้องกันฝุ่น

2. การรับรู้ความรุนแรงของโรค (Perceived Severity) เป็นการประเมินการรับรู้ความรุนแรงของโรคปัญหาสุขภาพหรือผลกระทบจากการเกิดโรคซึ่งก่อให้เกิดความพิการหรือเสียชีวิต การประเมินความรุนแรงนั้นอาศัยระดับต่างๆของการกระตุ้นเร้าของบุคคลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยนั้น ซึ่งอาจจะมอง ความรุนแรงของการเจ็บป่วยนั้นทำให้เกิดความพิการหรือตายได้หรือไม่หรืออาจ มีผลกระทบต่อหน้าที่ การงานเมื่อบุคคลเกิดการรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยแล้ว จะมีผลทำให้บุคคลปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อการป้องกัน โรค ซึ่งจากผลการวิจัยจำนวนมากพบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรค มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกัน โรคดีง เช่น การศึกษาของ วิเชียร ศรีวิชัย (2541) ที่สนับสนุนแนวคิดความเชื่อต่อการรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคของ โดยศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกร ที่มีการรับรู้ความรุนแรงของพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับสูง มีความสัมพันธ์กับจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงด้วย

3. การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค (Perceived Benefits) หมายถึงการที่บุคคลแสวงหาวิธีการปฏิบัติให้หายจากโรคหรือป้องกันไม่ให้เกิดโรค โดยการปฏิบัตินั้นต้องมีความเชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดีมีประโยชน์และเหมาะสมที่จะทำให้หายหรือไม่เป็นโรคนั้นๆ ดังนั้น การ

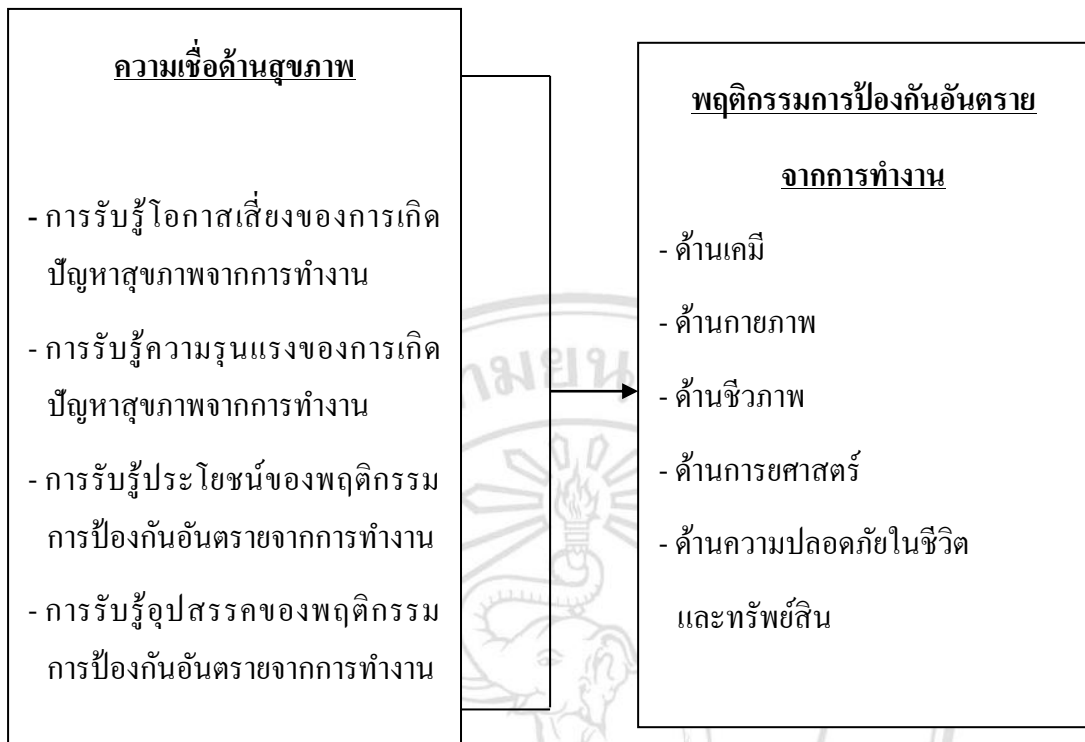
ตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำขึ้นอยู่กับ การเปรียบเทียบถึงข้อดีและข้อเสียของพฤติกรรมนั้น โดยเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย ดังเช่น การศึกษาของ วิเชียร ศรีวิชัย (2549) ได้ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร จำนวน 300 คน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรที่มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของอันตรายจากการทำงาน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันอันตรายจากการทำงาน การรับรู้ความรุนแรงของสารเคมีในระดับสูง จะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่า

4. การรับรู้ต่ออุปสรรค (Perceived Barriers) หมายถึงการคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย ของบุคคลในทางลบซึ่งอาจได้แก่ค่าใช้จ่ายจากการรักษาหรือความอับอาย ความอึดอัด ไม่สบายจากการปฏิบัติกิจกรรมบางอย่าง เช่น การสวมใส่หน้ากาก การตรวจเลือดหรือการตรวจพิเศษทำให้เกิดความไม่สบาย อึดอัดใจ การมารับบริการหรือพฤติกรรมนั้นขัดกับอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นการรับรู้อุปสรรคเป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรม การป้องกันโรค และพฤติกรรมของผู้ป่วยนี้สามารถใช้นำมาทำนายพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการรักษาโรคได้ ดังการศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันปัญหาสุขภาพ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสตรีที่ทำงานแกะสลักไม้ ของประทุมมา ฤทธิ์โพธิ์ (2546) พบว่าการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมการป้องกันปัญหาสุขภาพ เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันปัญหาสุขภาพในระบบทางเดินหายใจและระบบผิวหนัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษารุ่นนี้ จะศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพ โดยความเชื่อด้านสุขภาพทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานของผู้ประกอบอาชีพช่างทำผม ในด้านต่างๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2.6 กรอบแนวคิดการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved